

Korkuda Zihinsel Fonksiyonlar

(Reşat ÖNDER)

İnsanın bedensel ve ruhsal yönünü birbirinden ayırmak zordur. Zira insan beyni ile vücudunun sürekli olarak birbirleriyle ilişkide olduğu açıktır. Örneğin, zehirlenmede olduğu gibi fiziksel bir neden zihinsel belirtiler oluşturuyorsa, zihinsel nedenlerinde fiziksel belirtiler oluşturabileceğini anlamak zor değildir.¹

Herkes heyecansallığın uzun süren tedirginliklerde, aşırı yorgunluklarda, bitkinlikte çok defa büyük olduğunu bilir. Zihnen yorgun olduğumuz zaman heyecan dalgaları kendilerini naza çekmeden ortaya çıkar. Eğer heyecansal tepkiler çok kuvvetli ise, bir frenleme eksikliği var gibidir. Bu frenleme hatası nereden geliyor? Beyin kabuğu bozguna uğramışsa heyecan daha da çabuk mu ortaya çıkıyor?... Durum tamamen böyle. Bu çok önemli: İnsanlarda denge ve rahatlığın tüm kuralı burada yatıyor.²

Korku insanın bütün yaşamını kapladığı, özgür davranışlarını sınırladığı, iradeyi ortadan kaldırdığında, insanı tutsak duruma düşürür.³ Beyin kabuğu önemli bir fren görevi yüklenmiştir. Ancak kendisinin de heyecanın etkisiyle bozulmamış olması gerekir.⁴

Magnan; korkularda, takınaklı düşünce ve davranışlarda “zihinsel güçte bozukluk sonucu” irade azalması olduğunu ileri sürmüştür.⁵

Korkular, takınaklı ve zorlu düşünceler bir sınır içinde iradenin denetimi altında kalabilir. Başka bir deyişle, kişiliğin güçleri bunları örtebilir. Böylece insan duyduğu aşırı kaygı ve endişeye karşın günlük uyumunu sürdürmeye başarabilir... Bu denetim ortadan kalkarsa korku, zorlu ve takınaklı düşüncelerin içeriğine göre türlü davranış bozuklukları ve sapmaları ortaya çıkar. İnsanın bütün kişilik güçleri ve iradesi tutsak olduğu düşüncenin egemenliği altına girer.⁶ Heyecanlı insanın görünüşü çoğu zaman bir budalanıncini andırır, böyle bir kimse insana bir **zihni iktidarsızlık** intibamı verir.⁷

Aşırı itaat, kişide iradeli hareket ve düşünme gücünü yok ettiği⁸ gibi aşırı korku da kişide iradeli hareket ve düşünme gücünü felce uğratar. Bu kişi yada kişiler korkutucu, tehdit edici telkinlere açıktır. Psikolojik savaşın can alıcı noktası budur. Çünkü, sindirilmiş kişi yada toplumlar açık kapı bulduklarında korunma güdülerini ya kaçmaya zorlar yada boyun eğdirir.

Korkunun baskısıyla oluşturulan bütün ilişkiler geçici ve sağlıksızdır. Bu ister bireysel, ister toplumsal düzeyde olsun netice değişmez. Bazen korku içinde olan birey veya guruplar, korkulan kişi ve kişilerce değil de üçüncü kişi veya kişilerce istismar edilebilirler. Bu bir noktada sağlıksız ilişkiyi doğurur.

¹ DACO, Çağdaş Psikolojinin ..., a.g.e., s.283.

² DACO, a.e., s.288.

³ KÖKNEL, Kişilik, a.g.e., s.263.

⁴ DACO, a.g.e., s.286.

⁵ KÖKNEL, a.g.e., s.264.

⁶ KÖKNEL, a.e., s.2632

⁷ GUILLAUME, a.g.e., s.78.

⁸ ADLER, a.g.e., s.172.

Korkunun bazı, belirgin özellikleri

- Korku, kaynağı bilinen, şiddetli ve kısa süren bir heyecan türüdür.⁹
- Korkuları meydana getiren fizik ve sosyal dünyamızdır.¹⁰
- Korku, fizyolojinin düzenini bozar, kontrolden çıkarır.¹¹
- Korku, bilinci ve iradeyi dumura uğratabilir.¹²
- Korku, değişik yollarla gizlenebilir.¹³
- Korku, heyecanı doğustandır.¹⁴
- Korku veren durumlar yaş ilerledikçe değişir.¹⁵
- Yaş ilerledikçe korku uyandıran şeylerin sayısınca kesin bir azalma olur.¹⁶
- Çocuğun korkuları nispeten basit ve şahsidir. Ergenlerin korkuları başlıca sosyal kaynaklardan gelir.¹⁷
- Korkuyu kontrol etmede yaş önemli rol oynar.¹⁸
- Korku bazen kişilik için tehlikeli olan tepkilere karşı kişiliği korunur.¹⁹

---

⁹ CÜCELOĞLU, İnsan ve Davranışı, a.g.e., s. 277.

¹⁰ COLE-MORGAN, Çocukluk ve Gençlik Psikolojisi, a.g.e., s.93.

¹¹ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., "Korku" mad.

¹² GUILLAUME, Psikoloji, a.g.e., s.78.

¹³ JERSİLD, Gençlik Psikolojisi, a.g.e., s.192

¹⁴ TÛTÛNCÛ, DEÛ İFD. c. IV, s.275.

¹⁵ MORGAN, Psikolojiye Giriş, a.g.e, s.227.

¹⁶ COLE-MORGAN, a.g.e., s.93.

¹⁷ COLE-MORGAN, a.e., s.93-94.

¹⁸ COLE-MORGAN, a.e., s.94.

¹⁹ KÖKNEL, Kişilik, a.g.e., s.266.